

Східної України). Тобто пострадянський простір відіграє системоутворюючу роль у російській зовнішній політиці, де штучними «сірими зонами» утворюються джерела нестабільності, так звані буфери безпеки для національних інтересів РФ, а фактично – недопущення зближення пострадянського простору із Заходом.

Типологія політичних інцидентів багато в чому розширює межі уявлення про специфіку політичного конфлікту на Сході України. Мова йде про те, що конфлікт переріс у відкрите протистояння внаслідок сукупності фундаментальних факторів, серед яких соціальна невизначеність населення, частина якого залишилася в окупації, а частина виїхала за межі так званої зони АТО.

Таким чином, підсумовуючи результати дослідження, ми можемо дійти наступних висновків. По-перше, у політичних конфліктах, в тому числі й на Сході України, вирішальним чинником є боротьба інтересів за володіння матеріальними або іншими ресурсами. По-друге, політичний конфлікт на Сході України є нетиповим явищем, оскільки має множинну аспектів як свого прояву так і власного змісту, тому стратегія розмежування конфлікуючих сторін є прогративною, оскільки в ній не враховується факт зовнішньополітичної та військової агресії проти України. По-третє, в конфлікт цінностей та цілей, який зараз відбувається на Сході України, необхідно внести чітку політичну визначеність, оскільки замороження конфлікту призведе до небажаних наслідків у синусоїди конфліктного розвитку.

УДК 327.8.(410):316.4.063.3(4)

ВПЛИВ ВИХОДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ З ЄС НА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЄВРОПІ

Т. І. Неприцька

Результати референдуму в Британії, котрий відбувся в червні 2016 року та в результаті якого більшість населення проголосувала за вихід з ЄС, сколихнули не лише самих британців, а й отримали світовий резонанс. Брекзїт не лише поставив політиків у дещо глухий кут, адже зараз вперше ініційовано процедуру виходу з ЄС, що неминуче ставить цілий ряд питань економічного, політичного та юридичного характеру. Окрім того, непокоїть сам факт Брекзїту, тобто факт того, що існує країна, котра добровільно відмовилася від членства в ЄС при тому що всім відомо, що умови членства є досить жорсткими та більшість країн Європи, котрі поки не мають членства, докладають чимало зусиль, щоб дані умови виконати. Саме після подій червня 2016 року набирає все більшої популярності думка, що, можливо, Європейський Союз не є «локальним європейським раєм на землі», а кількість євроскептиків невпинно зростає.

Справді, якщо проаналізувати усі інтеграційні процеси, то можемо сміливо говорити, що рівень їх успішності напряму залежить від рівня підтримки, котру вони отримують від населення. Саме політична воля керівництва у поєднанні з широкою підтримкою інтеграційного курсу громадянами країни, можуть дати необхідний довготривалий результат. Звичайно, історія знає численні випадки насильницького об'єднання чи приєднання територій, але тоді ми говоримо про функціонування імперії з сильним та багатим центром, та безправними залежними територіями. У випадку ж Європейського Союзу мова йде по-перше, про добровільне об'єднання держав при збереженні їх суверенітету та національно-культурної ідентичності. По-друге, ЄС декларує за мету створити більш комфортні, сприятливі та вигідні умови існування та функціонування для усіх держав-членів ЄС. Тобто членство в ЄС має виключно

слугувати фасилітатором розвитку та економічного, соціального та культурного процвітання держави.

З моменту його створення можемо говорити про те, що Європейський Союз був тією структурою, котра досить позитивно сприймалася більшістю населення Європи та мала досить позитивний імідж у світі. Кількість євроентузіастів завжди значно перевищувала кількість євроскептиків (окрім, хіба що, самої Великобританії, адже відомо, що набуття членства Сполученим Королівством та перебування країни в ЄС далеко не однозначно сприймалася і британськими елітами і населенням). Діапазон політик, котрі країни хотіли об'єднати та розвивати як загальноєвропейські постійно зростав.

Варто також зауважити, що існують різні варіанти роботи та співпраці в рамках ЄС («Європа змінних геометрій», «Європа різних швидкостей»). Можемо говорити про повну інтеграцію країни до ЄС (варіант, коли країна є членом ЄС та входить до складу валютного союзу), є варіант, коли країна має членство в ЄС, але зберегла свою власну валюту та провадить дещо більш незалежну економічну політику, або ж країна не є членом ЄС, при цьому є членом єдиного ринку і Шенгенської зони (наприклад, Норвегія).

Тому в контексті виходу Британії з ЄС постає ряд питань на котрі поки що немає відповіді. По-перше, залишається нез'ясованим питання, як саме відбудеться вихід, чи за «жорстким» (Британія відмовляється йти на компроміс у питаннях вільного руху людей задля збереження доступу до єдиного ринку ЄС) чи за «м'яким» (Британія залишається частиною єдиного ринку та приймає вільний рух людей) сценарієм. Реалізацію другого сценарію можна вважати неповним відходом від європейської інтеграційної політики, реалізація ж першого означатиме, що ми матимемо країну, котра на власному досвіді переконалася, що переваги членства в ЄС не компенсують ті втрати та незручності, котрі виникають в результаті даної інтеграції.

Друге питання, котре частково впливає з першого, полягає в тому, як саме даний прецедент впливатиме на динаміку інтеграційних процесів в Європі в цілому. Чи буде Брекзїт сприйнятий іншими країнами як сигнал того, що інтеграція приречена? Чи призупинить це процес розширення ЄС? Чи не будуть інші країни-члени проводити референдум та залишати ЄС? На нашу думку, добровільний вихід такої великої та впливової країни як Великобританія з Європейського Союзу не може не вплинути на інтеграційні настрої європейської громади в цілому. При чому цей вплив не може бути позитивним.

Третій аспект, котрий варто проаналізувати, стосується економічної сторони даного питання, а саме невідповідності прогнозів та реальних (на даний час) економічних показників, що в свою чергу знову ж таки ставить під сумнів цінність європейських інтеграційних процесів. Адже Девід Кемерон та ряд інших прихильників євроінтеграційного курсу Британії прогнозували неминучу економічну кризу (обвал біржі, спад ділової активності, зростання рівня безробіття) як тільки Британія проголосує за вихід з ЄС. Так, справді, фунт впав на наступний день після референдуму і залишається до сьогодні на 15 % нижчим по відношенню до долару та на 10 % нижчим по відношенню до євро. Але при цьому загальний приріст економіки в 2016 році становив 1,8%. Серед країн Великої сімки цей показник поступається лише Німеччині (1,9 %). Показники інфляції зросли до 2,3 % (найвищий показник за останні 3,5 роки), а рівень безробіття продовжує падати і складає 4,8 % (найнижчий за останні 11 років). Як бачимо по наведеним вище показникам економічного колапсу не відбулося, що, на нашу думку, може стати ще одним джерелом для роздумів.

Отже, підсумовуючи усе вище викладене, можемо сказати, що Брекзїт має та матиме значний вплив на соціальне, політичне та економічне життя не лише Великобританії, а й усієї європейської громади. В залежності від результатів переговорів щодо сценарію виходу з ЄС, можливі різні наслідки для розвитку та динаміки євроінтеграційних процесів на європейському континенті в цілому. Загалом вважаємо, що результати референдуму в Британії слугують негативним прецедентом, котрий

ставити під сумнів успішність подальших інтеграційних процесів в Європі у тих формах та форматах, у котрих вони існують на даний час.

УДК 329.7 (438)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПОЛЬЩІ

Ю. В. Окуньовська

Демократичні зміни, які відбувалися у Польщі наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ ст., супроводжувалися активізацією громадської діяльності та ростом суспільної свідомості. У результаті розпаду партії «Солідарність» 1991 р. та зміни політичного керівництва відбулося посилення впливу громадянського суспільства на демократизацію держави.

Громадські організації стали невід'ємним елементом громадянського суспільства. Тому, доцільним є вивчення основних концепцій становлення громадянського суспільства в цілому. Що дасть нам змогу дослідити та проаналізувати концептуальні засади діяльності громадських організацій у Польщі.

Томас Гоббс був одним з перших філософів, який розробив концепцію громадянського суспільства. Ним був запропонований термін «стан природи», або «природний стан», в якому було відсутнє будь яке державне регулювання. Даний процес супроводжувався беззаконням, яке спричинило «війни всіх проти всіх». У такому стані людина виступає, як істота розумна, але наділена егоїзмом, жадобою та бажанням шкодити оточуючим. Виходом з такого стану Т.Гоббс бачив через укладення «суспільного договору», який мав забезпечити мир і безпеку у суспільстві. Тобто, громадянське суспільство за філософом, має існувати і розвиватися паралельно із становленням держави.

Свої думки на становлення громадянського суспільства мав і Ніколло Макіавеллі. На його думку, суспільство формувалося від впливом різнобічних інтересів, заснованих на меркантилізмі, відсутності морального устою. Тому, громадянське суспільство вбачалося ним, без патріотизму та духовних якостей.

Актуальними є погляди Шарля Монтеск'є. На його думку, держава та громадянське суспільство не можуть існувати без діалектичної єдності. Якщо зникне одна з цих категорій, то негативні наслідки відчує все суспільство.

На думку Жан-Жака Руссо, у результаті еволюційного переходу від вільного існування людей до організованого суспільства у процесі змін і трансформацій, формується громадянське суспільство. Дане суспільство утворюється у наслідок суспільного договору. Автор концепції вважає, що всі люди за походженням вільні, мають природні та рівні права.

Цікавою є концепція Гегеля, який вважає, що саме громадянське суспільство розкриває суть буржуазних відносин. Тобто, він вважав, що буржуазне суспільство є основою для громадянського суспільства.

Характерною ознакою громадянського суспільства у Польщі є наявність активного сектору неурядових організацій. Кількість організацій на час вступу Польщі до Європейського Союзу складала – 53 тис.

У зв'язку з збільшенням організацій та інтересу до них держави та сфери бізнесу постала необхідність вироблення концепцій вивчення діяльності даного роду об'єднань. Авторами концепцій з дослідження діяльності громадських організацій у Польщі вважаються П. Гомез та Цімерман. Вони запропонували наступні концепції: